



Jaar- verslag 2024

HOOGWATER IN OLMEN © RUUD MAASKANT

www.np-zuidkennemerland.nl

  [nationaalparkzuidkennemerland](#)

Inhoudsopgave

Voorwoord

3

Inleiding

4

Natuurbehoud,
natuurontwikkeling &
cultuurhistorie

5

Toekomstbestendig
Nationaal Park
Zuid-Kennemerland

9

Bezoekers-
management

14

Communicatie en
educatie

15

Vrijwilligers

17

Bestuurlijke
organisatie

18

Colofon

20



TENTOONSTELLING BEZOEKERSCENTRUM DE KENNEMERDUINEN © ERIK VAN DER BURGT

Voorwoord

2024 was een jaar met uitdagingen én kansen voor ons prachtige Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Zo werd de Regio Deal MRA West toegekend waarin ook wij participeren. Met deze bijdrage kunnen wij onze projecten om het Nationaal Park te verbinden met de omgeving uitvoeren. Bijvoorbeeld met de Duintuinen, maar wat ook belangrijk is, het geld wordt met onze partners ook ingezet voor meer groen en recreatiemogelijkheden in de buurt. Daar is ontzettend tekort aan met de alsmaar groeiende bevolking. Daarbij is vooral aandacht voor kwetsbare wijken. Belangrijk, want groen is een goed medicijn en levert een belangrijke bijdrage aan gezondheid en welbevinden.

Natuurlijk doen wij als Nationaal Park ons best om zoveel mogelijk recreanten te laten genieten van ons gebied, maar wij kunnen de groei niet alleen opvangen. En om natuur en recreatie hand in hand te laten gaan, kijken we naar een goede zonering. Daarmee nemen we natuurlijk ook de wateroverlast mee. Een probleem wat in 2024 door de overvloedige regenval na de natte winter in 2023 nog speelt.

Daarnaast brachten we in 2024 de landschapsbiografie uit, een prachtig document waarvan een publieksversie zal verschijnen in 2025.

Wat me dit jaar opnieuw heeft geraakt, is de kracht van samenwerking. Met onze partners binnen en buiten het Nationaal Park hebben we concrete stappen gezet om de robuustheid van het park te vergroten. Het is inspirerend om te zien hoe gezamenlijke inspanningen, zoals het verkennen van verbindingzones en toekomstplannen, leiden tot tastbare resultaten, zoals de Regio Deal.

Ik ben dankbaar voor de inzet van iedereen die bijdraagt aan ons Nationaal Park, van vrijwilligers tot regionale partners. Samen zorgen we ervoor dat dit bijzondere landschap niet alleen bestand is tegen de uitdagingen van vandaag en morgen, maar ook een plek blijft waar mens en natuur in harmonie samenkomen. Ik kijk ernaar uit om deze samenwerking voort te zetten in 2025 en verder!

Veel leesplezier met ons jaarverslag!

Namens het bestuur,

Mevr. A. Baerveldt, voorzitter
Overveen, mei 2025



PWN-EXCURSIE 'STUIVENDE DUINEN' © FABIENNE HOOGELAND

1. Inleiding

Nationaal Park Zuid-Kennemerland omvat het duingebied tussen IJmuiden en Zandvoort en wordt aan de oostkant begrensd door de binnenduinstrand waarin enkele cultuurhistorisch waardevolle landgoederen liggen. De totale oppervlakte bedraagt zo'n 3.800 hectare.

In Nationaal Park Zuid-Kennemerland werken verschillende partijen samen: de gemeenten Bloemendaal, Zandvoort, Velsen en Haarlem, de beheerders PWN, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, de provincie Noord-Holland, IVN Natuureducatie en particuliere landgoedeigenaren.

Nationaal Park Zuid-Kennemerland is één van de 21 Nationale Parken in Nederland. De Nationale Parken zijn aangewezen door het Rijk en vertellen gezamenlijk het verhaal van de Nederlandse natuur. De vier hoofddoelstellingen zijn: bescherming en ontwikkeling van natuur en landschap, natuurgerichte recreatie, communicatie & educatie en onderzoek.

De financiering, de organisatiestructuur en de benoeming van de onafhankelijke voorzitter is de verantwoordelijkheid van de Stichting Ondersteuning Overlegorgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Jaarlijks wordt Nationaal Park Zuid-Kennemerland financieel ondersteund met een bijdrage van de provincie Noord-Holland en de partnergemeenten Velsen, Bloemendaal, Haarlem en Zandvoort.

Landelijke ontwikkelingen Nationale Parken

In 2024 trad een nieuw kabinet aan. Het ministerie van LNV veranderde in het ministerie van LNVN en de Nationale Parken werden een verantwoordelijkheid voor de staatssecretaris van natuur. Het 'Programma Nationale Parken' zoals dat in 2015 is opgesteld, werd voortgezet. De ambitie daarvan is onder andere om van de afzonderlijke Nationale Parken samen een sterk merk te maken, waarin ieder zijn eigen positie inneemt.



GROTE BONTE SPECHT © RUUD MAASKANT

Met het nieuwe kabinet werd ook de subsidie van het Rijk aan de Nationale Parken onzeker. Pas in juni werd duidelijk dat de parken een eenmalige subsidie kregen voor 2024. Nationaal Park Zuid-Kennemerland heeft daarvoor bij Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) een projectplan ingediend: 'Nationaal Park Zuid-Kennemerland: de blik naar buiten', dat in juni werd gehonoreerd.

Nationale en Europese samenwerking

Nationaal Park Zuid-Kennemerland werkt samen met de andere Nederlandse Nationale Parken in Stichting Samenwerkingsverband Nationale Parken (SNP). De secretaris heeft in 2024 de coördinatorenoverleggen bijgewoond, waarbij alle coördinatoren en/of secretarissen van de Nationale Parken (en die in oprichting) kennis uitwisselen. De voorzitter zit in het Algemeen Bestuur van het SNP en heeft deze vergaderingen bijgewoond. Daarnaast hebben de secretaris en de voorzitter verschillende leernetwerken en bijeenkomsten bezocht die door het SNP en/of het Nationale Parken Bureau werden georganiseerd.

2. Natuurbehoud, natuuronwikkeling & cultuurhistorie



DE STRANDOPGANG DUIN EN KRUIDBERG WAS TIJDELIJK NIET MEER TE BEREIKEN DOOR HET HOGE WATER

Hoge waterstanden

Nationaal Park Zuid-Kennemerland werd in 2024 geconfronteerd met aanzienlijke waterproblematiek, veroorzaakt door uitzonderlijk hoge neerslaghoeveelheden en beperkte verdamping tijdens het winterseizoen van 2023-2024. In het voorjaar werd duidelijk dat het water niet snel zou zakken. Deze situatie resulteerde in sterk verhoogde waterstanden, waardoor delen van het Nationaal Park moeilijk begaanbaar werden.

Als reactie op deze problemen hebben de terreinbeheerders van het Nationaal Park maatregelen genomen om de impact te minimaliseren. Er werd een webpagina opgezet waarmee bezoekers op de hoogte werden gehouden van de toegankelijkheid van paden en gebieden. Ook via de social mediakanalen werden bezoekers geïnformeerd over de actuele stand van zaken. Daarnaast zijn, waar mogelijk omleidingen en aangepaste routes gemaakt. Tijdens de zomermaanden

heeft PWN twee tijdelijke fietsbruggen tussen de Oosterplas en Parnassia aangelegd; één van de grootste knelpunten. Naast deze acute maatregelen is een traject gestart naar meer permanente en duurzame oplossingen. Deze waterproblematiek onderstreept de noodzaak van een geïntegreerde aanpak voor het beheer van natuurgebieden in een veranderend klimaat.

Kennemerstrand

Het afgelopen jaar is er door de Vrienden van het Kennemerstrand weer hard gewerkt om de natuur in het duingebied rond het Kennemermeer in IJmuiden goed te beheren. Er zijn diverse natuurwerkdagen georganiseerd in het vroege voorjaar en in het najaar. De vrijwilligers zijn druk bezig geweest met het afvoeren van het maaisel uit de vochtige duinvalleien en de droge duinen. De werkzaamheden zijn ondersteund door Ekogrön en Landschap Noord-Holland die het grotere maaiwerk hebben uitgevoerd.



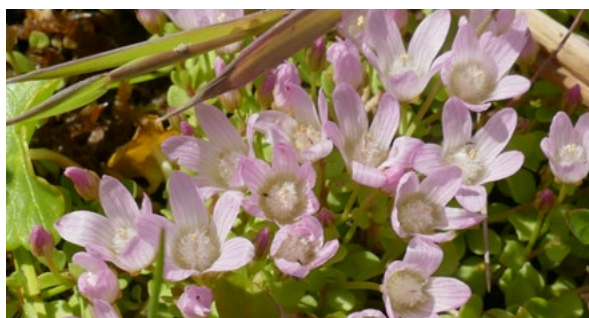
MAAIEN EN HOOIEN DOOR VRIJWILLIGERS BIJ HET KENNEMERMEER © MARC JANSSEN

Een lastig punt dit jaar was het vele kwelwater dat uit het duin kwam als gevolg van de langdurige regenval in 2023/2024. Grote delen van het gebied stonden langdurig onder water en konden niet worden gemaaid. Een leuke bijkomstigheid was, dat als gevolg van het kwelwater er een klein duinbeekje ontstond die tot in 2025 is blijven stromen.

De werkzaamheden konden worden uitgevoerd met financiële steun van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Landschap Noord-Holland. Het resultaat van de werkzaamheden is in het voorjaar goed te zien (en te horen) met het geknor van de rugstreeppad, bloeiende ratelaar, honingorchis, moeraswespenorchis, teer guichelheil, knopbies en tientallen andere bijzondere plantensoorten.

Paddenpoelen

In samenwerking met de gemeente Velsen zijn door vrijwilligers in de duinen van Velsen diverse paddenpoelen opgeknapt. Een deel van de plantengroei in het water is verwijderd en overhangen takken en struiken zijn gesnoeid. Ook een deel van de oevers is vrij gemaakt van struwelen.



TEER GUICHELHEIL © MARC JANSSEN

Nachtvinders

De nachtvlinderstudiegroep van KNNV-afdeling Haarlem e.o. inventariseert al 11 jaar nachtvinders bij Bezoekerscentrum De Kennemerduinen. Dit jaar zijn in 14 avonden in totaal 358 soorten nachtvinders op naam gebracht. In de afgelopen 11 jaar zijn in totaal 733 soorten nachtvinders gedetermineerd. Alle gedetermineerde soorten werden op Waarneming.nl gemeld onder het gebied Koevlak. In 2024 zijn 34 zeldzame en zeer zeldzame soorten vlinders gezien, bijna 10% van de 358 soorten. 32 soorten zijn dit jaar voor het eerst bij Koevlak herkend. Dat zullen niet allemaal nieuwe soorten voor het gebied zijn; het betekent eerder, dat de inventarisatie nog steeds niet volledig is. In 2024 was de gewoonlijk zeldzame essenspanner (zie foto) veel aanwezig, niet alleen in het Nationaal Park, ook in de hele regio.



ESSENSPANNER © DIK VONK



Beleefbaar maken sporen WOII

Vanuit Natuurmonumenten is de keuze gemaakt om de sporen uit de Tweede Wereldoorlog in hun gebied meer beleefbaar te maken. Hiervoor is in samenwerking met het hoofdkantoor van Natuurmonumenten een uitgebreid plan ontwikkeld en is erop zoek gegaan voor financiële steun om dit uit te voeren. Medio 2024 is de subsidieaanvraag bij het Cultuurfonds gehonoreerd. Tevens was er vanuit de LNV-subsidie van het Nationaal Park geld beschikbaar. Ook vanuit Natuurmonumenten zelf is er budget beschikbaar gesteld en konden we het project uitvoeren.

In september 2024 heeft Natuurmonumenten voor de eerste keer een Bunker-Doe-Dag gehouden in Midden-Herenduin; een hele geslaagde dag, vol met enthousiaste kinderen en ouders. Deelnemers liepen een route langs opdrachten en plekken waar een gids stond te vertellen over het erfgoed uit WOII. Als onderdeel van de Bunker-Doe-Dag heeft Natuurmonumenten langs de Betonweg een replica van een Deckungslocher (schuilputje) geplaatst met een informatiebordje erbij.

In 2024 is Natuurmonumenten – met steun vanuit het Nationaal Park – ook begonnen aan een podwalk over het militair erfgoed in de duinen. Tijdens de audiotour ‘**Duinen vertellen oorlogsverhalen**’ beluister je het verhaal via een smartphone-app, terwijl je de bijbehorende route door Midden-Herenduin wandelt. De app speelt automatisch audiofragmenten af zodra je een bepaald GPS-punt op de route bereikt. Een bijzondere manier om dit stukje geschiedenis te beleven. De podwalk is in het najaar van 2025 klaar.

Expeditie Schoolplein

Het project Expeditie Schoolplein in Bloemendaal bestaat uit een lespakket waarmee basisschoolleerlingen op een onderzoekende wijze kunnen kijken en ervaren in de lokale natuur. Leerlingen van groep 5 van de Theresiaschool en de Bos en Duinschool hebben onder begeleiding van een van een schoolgids hun schoolplein geïnspecteerd en beoordeeld of dit Nationaal Park-proof is. De lessen zijn dit jaar als pilot uitgevoerd en vonden plaats in de week van de biodiversiteit, 22 t/m 26 mei. Zie p.15 voor meer informatie over Expeditie Schoolplein.



Tuinrangers

In 2024 is de gemeente Bloemendaal gestart met het werven en opleiden van vrijwillige Tuinrangers. De Tuinrangers gaan op verzoek langs bij de inwoners van de gemeente Bloemendaal. Zij geven gratis advies over het vergroten van de biodiversiteit, maar ook het klimaat bestendig maken van de tuin. IVN Natuureducatie is betrokken bij het project. De rangers in de regio Noord-Holland kregen extra uitleg en informatie over het project ‘Jouw Duintuin’ om in de toekomst inwoners te stimuleren een Duintuin aan te leggen.



BUNKER-DOE-DAG © NATUURMONUMENTEN | DICK KLEES



AANLEG VOORBEELDTUIN BIJ DE ZANDWAAIER © MATHILDE LAWALATA
> ZAKJE MET DUINTUINZAADJES



Duinvllet

In Duinvliet, onderdeel van het Nationaal Park en op het grondgebied van de gemeente Haarlem, zijn in de winter van 2024 werkzaamheden uitgevoerd ten behoeve van het verbeteren van de ecologische kwaliteit van een duinrel. In Duinvliet bevinden zich meerdere duinrellen, waar soorten voorkomen die in Noord-Holland zeldzaam of minder algemeen zijn. Tijdens de werkzaamheden is de toplaag van de duinrel verwijderd, zodat er meer water in kan blijven staan. Hiermee is meer ruimte gekomen voor de bijzondere soorten die er voorkomen. De werkzaamheden zijn uitgevoerd in een samenwerking tussen het Hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeente Haarlem.

Duintuinen

Met het programma Duintuinen zijn bewoners rondom het Nationaal Park aan de slag gegaan met hun eigen voor-, achter- geveltuint en boomspiegel. Via onze eigen communicatiekanalen en die van partners hebben wij duizenden bewoners geïnspireerd om aan de slag te gaan met lokaal inheemse beplanting.

In Haarlem en Zandvoort zijn vanuit de Duintuin-campagne verschillende bijeenkomsten georganiseerd, waarbij informatie over gebiedseigen beplanting en natuurlijke tuinen en balkons is gedeeld met bewoners, zodat zij makkelijk aan de slag konden met het aanleggen van een eigen duin-, natuur- of balkontuin.

Er is onder andere een podcast opgenomen over Duintuinen met een bereik van met 22.000 luisteraars. We hebben op diverse lokale markten gestaan en er zijn weer honderden vierkante meters Duintuinzaadjes en inheemse planten geplant. De zakjes Duintuinzaadjes werden gratis uitgedeeld bij diverse tegelwipacties en bij ons Bezoekerscentrum De Kennemerduinen.



Beluister
de podcast

De voorbeeldtuin bij de Zandwaaier is in volle bloei en werd ingericht om ook bewoners te ontvangen. PWN heeft in hun Week van de Biodiversiteit ook hun medewerkers enthousiast gemaakt voor Duintuinen en heeft inspiratiesessies gegeven met de boswachters.

3.

Toekomstbestendig Nationaal Park



RECREATIE BIJ T WED

Tijdens de uitvoering van het projectplan "Op weg naar toekomstbestending Nationaal Park Zuid-Kennemerland" (het projectplan gemaakt ten behoeve van de LVN-subsidie voor Nationale Parken 2020-2023) werd duidelijk dat er na afronding van het projectplan grote behoefte was aan een vervolg in de regio om de opgestarte beweging ook te continueren en te bestendigen.

Gezamenlijk met omliggende gemeenten is toen een verkenning opgestart om te komen tot een Regio Deal, waarbij groen en gezondheid een belangrijke pijler zou worden. In samenwerking met de gemeenten Beverwijk, Velsen, Haarlem, Zandvoort en Haarlemmermeer is deze Regio Deal ontwikkeld en in 2024 ook daadwerkelijk toegekend (Regio Deal MRA West). Dit is een grote stap voorwaarts voor de regio waarbij wij als Nationaal Park ook onze bijdrage vanuit onze doelstellingen willen leveren.

In 2024 zijn projecten gestart om enerzijds de lopende trajecten te overbruggen vanuit het Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2.0 projectplan en de start van de

Regio Deal en anderzijds om een kwaliteitsimpuls te geven aan de publiekscommunicatie. Deze kwaliteitsimpuls is nodig, omdat de laatste jaren het gedrag van bezoekers verandert en verschillende vormen van communicatie belangrijk zijn om alle bezoekers op juiste wijze te kunnen bereiken. De projecten liepen door tot en met het eerste kwartaal van 2025, omdat de subsidie van LVVN waarmee deze projecten werden gefinancierd, doorliep tot april 2025.

De projecten werden in drie sporen uitgewerkt:

- **Continuering van projecten vanuit projectplan "Naar een toekomstbestendig Nationaal Park Zuid-Kennemerland"**
- **Verkenning van mogelijke projecten voor de Regio Deal MRA West**
- **Kwaliteitssprong in publiekscommunicatie**

Continuering projecten Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2.0

Vier projecten zijn gestart omdat ze essentieel zijn in de oplossingen voor Nationaal Park Zuid-Kennemerland naar de toekomst toe. Deze projecten zijn:

Doorlopende leerlijn Schoolduinen voor Primair onderwijs

Ontwikkeling van Expeditie Schoolplein voor groep 4 en groep 6. De conceptontwikkeling en ontwikkeling van programma voor groep 5 had al plaatsgevonden in Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2.0. Nu bij 5 groepen 4, 5 groepen 5 en 5 groepen 6 uitgevoerd in de regio. (zie ook hoofdstuk 5).

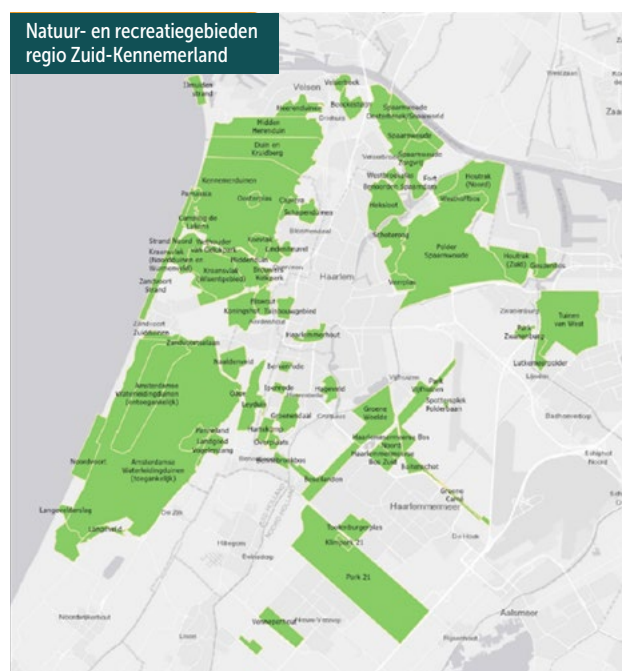
Coördinatie regionaal bezoekersmanagement

Vanaf 2022 werkt het Nationaal Park al samen met de grote recreatieaanbieders in regio: de 9 partijen van het Nationaal Park, Waternet, Spaarnwoude Park, Duinbehoud, Heemstede en Haarlemmermeer. De partijen werken samen om recreatie in de regio te verbeteren. De samenwerking is gestart met samen de opgaven en kansen te verkennen en te inventariseren. Drie keer per jaar vindt er overleg plaats met alle 14 partijen. In 2024 is er een werkprogramma gemaakt. Het overleg vormt een klankbord voor regionaal bezoekersmanagement en gebiedsprocessen, opzet en uitvoering van gezamenlijke projecten zoals inven-

tarisatie van hondenbeleid en uitwisseling van kennis en stand van zaken. Het Nationaal Park coördineert het overleg.

Leernetwerk sportgroepen

In 2018 kwam voor het eerst tijdens de periodieke bezoekersmonitoring naar voren dat sporten de tweede activiteit is in het Nationaal Park en dat bezoekers last ondervinden van groepen sporters. Door de coronapandemie is het gebruik van het Nationaal Park door sportgroepen nog verder toegenomen. Ondertussen is bij Natuurmonumenten een hardlooperoute gemaakt, bij Staatsbosbeheer hebben sportgroepen in Middenduin een gebruiksovereenkomst en bij PWN zijn er de afgelopen twee jaar rondetafelgesprekken met sportgroepen gevoerd. Hieruit bleek dat sporters veel liefde voor de natuur en het gebied hebben, maar ook onbekendheid met hun impact op natuur en andere recreanten. De vraag blijft: hoe kunnen we sportgroepen bereiken en motiveren tot aanpassen van hun gedrag? Er is voor de organisaties van het Nationaal Park een masterclass voorbereid voor in 2025. Deze wordt gegeven door bureau Duwtje. Onder begeleiding van dit bureau gaan we onderzoeken en een interventie uitdenken hoe we sportgroepen kunnen bereiken en motiveren tot duurzaam sportgedrag.





WANDELAAR BIJ BUITENPLAATS ELSWOUT © MARLEEN ANNEMA

Hondenbeleid in de regio

In het Nationaal Park maar ook in de aangrenzende regio vormen honden een belangrijke bron van verstoring voor broedvogels en zoogdieren, waaronder grote grazers. Sluiting van een hondenuitlaatgebied in de regio veroorzaakt direct drukte op andere plekken door het waterbedeffect. De problematiek van hondenuitlaatgebieden kan alleen regionaal worden aangepakt.

De eerste stap naar een regionaal beleid is een inventarisatie van alle hondenuitlaatgebieden en van regels in de verschillende omliggende gemeenten en natuurgebieden. Bovendien vormen (loslopende) honden ook een grote ergernis bij bezoekers, waardoor hun ervaring van het Nationaal Park negatief wordt beïnvloed. Tot nu toe wordt dit vooral voorkomen met repressieve maatregelen. Na een succesvolle pilot waarin afspraken zijn gemaakt met hondenuitlaatservices, willen we hondenbeleid uitgebreider oppakken. Vanuit de samenwerking op regionaal bezoekersmanagement is de vraag gesteld om deze problematiek op regionaal niveau te behandelen. We willen daarvoor eerst een verkennende studie uitvoeren naar alle hondenuitlaatplekken in en rondom het Nationaal Park en inventariseren hoe de gemeentes hun hondenbeleid hebben ingevuld. Met dit verkennende onderzoek willen we helder krijgen waar er tekorten en overschotten zijn om honden uit te laten. Daarna start een traject naar optimalisatie op regionaal niveau.

Verkenning projecten Regio Deal MRA West

In 2023 is de verkenning opgestart om tot een Regio Deal te komen voor MRA West. De Regio Deal is opgezet in 3 programmalijnen, te weten:

- 1 Groene en gezonde leefomgeving dicht bij huis
- 2 Stimuleren van een actieve en gezonde leefstijl
- 3 Versterken van sociale cohesie en bewustwording ten aanzien van gezondheid en groen.

Met name de 1^e en 2^e programmalijn sluiten sterk aan bij de ontwikkelingen binnen Nationaal Park Zuid-Kennemerland en de projecten die uitgevoerd zijn vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland 2.0. Waar deze projecten onderdeel uitmaken van de Regio Deal MRA West, is er een verkenning opgestart naar de betekenis van het Nationaal Park voor (geestelijke) gezondheid.

De verkenning richt zich op de betekenis die het Nationaal Park kan hebben voor de (geestelijke) gezondheid van de cliënten van zorg- en gezondheidsinstellingen in Zandvoort. We sluiten hiermee ook aan bij de activiteiten die vanuit het Nationale Parkenbureau worden ondernomen op dit thema. De resultaten van de verkenning worden gedeeld met de andere Nationale Parken.

Kwaliteitssprong in publiekscommunicatie

Sinds de coronapandemie is het gedrag van bezoekers veranderd. Daarnaast ervaren we een maatschappelijke verandering van sterkere polarisatie en individualisme. Dit merken we ook in het gedrag van bezoekers in het Nationaal Park. Belangrijk is om onze publiekscommunicatie hierop af te stemmen en te kijken naar hoe bepaald gedrag kan worden beïnvloed. Hierbij is er niet één manier, maar kan ook onderscheid worden gemaakt tussen bepaalde gedragstypen.

In 2024 zijn de volgende projecten gestart:

Vernieuwing website

De huidige website is erg star en moeilijk en kostbaar om te onderhouden of aan te passen. Hierdoor kan er onvoldoende snel en flexibel op ontwikkelingen worden ingesprongen, bijvoorbeeld de communicatie over activiteiten, projecten en actuele gebeurtenissen zoals afsluiting of omleiding van paden.

We zijn met een websitebouwer gestart om een nieuwe site te bouwen. Er is een nieuwe opzet van de websitestructuur gemaakt. Een nieuwe en overzicht-

telijke wandelpagina is hier een belangrijk onderdeel van, compleet met filters en goede gebruiksvriendelijkheid. De ontwikkeling van de website wordt in 2025 voortgezet met het en vullen, schrijven en corrigeren van de content. De website is geheel in lijn met de identiteit van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en passend bij het landelijke Nationale Parken stelsel.

Verbinden met de natuur

Via sociale media, publicaties, tentoonstellingen en excursies bereiken we slechts een beperkt deel van onze bezoekers, meestal de groep die zich al bewust was van de natuur en omgeving. Vanuit dit project wilden we onderzoeken hoe we ook op andere manieren bezoekers konden verbinden en verrassen, en laten zien in wat voor bijzondere natuur zij zich bevonden. We ontwikkelden verschillende nieuwe vormen van publieksbeleving die door middel van pilots werden uitgetest, zoals de introductie van de biodiversiteitsweek, spontane ontmoetingen in het veld en de Informatie Fiets. Op deze manier realiseerden we meer onderscheid en betere communicatie voor activiteiten en excursies.





WORKSHOP 'TEKENEN IN DE DUINEN'

Digitaal bezoekersmanagement

We willen zijn waar onze bezoekers ook zijn om zo te sturen en te vertellen: in de digitale ruimte. In dit project onderzochten we op welke manier we digitaal bezoekersbeheer en bezoekersmanagement kunnen verbeteren door te digitaliseren. Om er zo voor te zorgen dat ze op de paden terecht komen waar wij bezoekers willen hebben en een nog completere beleving te geven. In het project werd een Verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden om podwalks te ontwikkelen in de regio op basis van verhalen uit landschapsbiografie (onderwerp, routes, kosten).

Informatie klimaatverandering en klimaatadaptatie

Met de grote hoeveelheid neerslag in 2023 en 2024 en de reactie van het publiek daarop is een sterke behoefte ontstaan om bezoekers beter te informeren over de ontwikkelingen die op ons af komen en de context van klimaatadaptatie zichtbaar te maken. Daarom werd in dit project een bijdrage geleverd aan de ontwikkeling van een (tijdelijke) tentoonstelling in het Bezoekerscentrum De Kennemerduinen over klimaatadaptatie. Deze zal juni 2025 geopend worden.



NOORDWEST NATUURKERN © RUUD MAASKANT

4.

Bezoekersmanagement



LEIDRAAD 'WERKEN MET DE LEEFSTIJLVINDER VOOR NATUUR EN RECREATIE IN KENNERLAND ZUID'

In 2022 heeft het Nationaal Park een samenwerking geïnitieerd met alle grote recreatieaanbieders in de regio Zuid-Kennemerland: van zee tot oostelijk van Haarlem en van het Noordzeekanaal tot de zuidgrens van de provincie.

Aanleiding hiertoe was de toenemende recreatiedruk in het Nationaal Park die ervoor zorgde dat de natuur en de beleving er onder leed. Bezoekers meer spreiden over de regio is dan een belangrijk aanpak. In 2022 en 2023 zijn met 14 partijen samen de recreatieopgaven en -kansen verkend en is een Regionaal Overleg Bezoekersmanagement gestart.

In 2024 is voor en door het Regionaal Overleg en met financiering van Provincie Noord-Holland door Bureau Buiten een studie uitgevoerd naar de recreatievraag en -aanbod in de regio. Hierbij is gekozen voor de benadering van recreatiegroepen vanuit leefstijlen. Een uitkomst voor onze regio is onder andere dat er relatief veel stijlzoekers voorkomen, waarvoor erg weinig passend aanbod beschikbaar blijkt. Ook voor

plezierzoekers en rustzoekers is relatief weinig aanbod beschikbaar. Andersom hebben de deelnemers geleerd dat hun gebieden gezien vanuit natuurbeleving en voorzieningen aantrekkelijk zijn voor bepaalde leefstijlen. Zo heeft het Nationaal Park voor elke leefstijl een aantrekkelijk gebied, waarbij de het grootste deel vooral voor inzichtzoeker aantrekkelijk is. De studie geeft veel haakjes om vanuit regionale blik recreatiegroepen beter te verdelen en bij creëren van nieuwe voorzieningen na te gaan of in de regio de prangende behoeften van bijvoorbeeld de stijlzoekers of plezierzoekers ter hand genomen kunnen worden.

Er is ook een leidraad gemaakt om in bezoekersmanagement met leefstijlen te werken. Deze leidraad is ook voor derden in andere gebieden zeer geschikt. In september waren Nationaal Park Zuid-Kennemerland en Bureau Buiten uitgenodigd door provincie Zeeland om hun ervaringen met de leefstijlaanpak te vertellen en te delen in een overleg met vele natuur- en recreatieorganisaties en gebieden aldaar.

5. Communicatie en educatie



Schoolexcursies

In 2024 zat het aantal schoolexcursies weer ongeveer op het niveau van 2022 nadat we in 2023 veel minder leerlingen op bezoek hadden. 732 leerlingen verdeeld over 29 groepen afkomstig van 12 scholen uit de omgeving hebben in het Nationaal Park een school-excursie gekregen.



Expeditie Schoolplein, doorlopende leerlijn voor het basisonderwijs

In dit programma ontwikkelen we een doorlopende leerlijn voor het basisonderwijs. Samen met een 'maakteam' van boswachters, schoolgidsen van het bezoekerscentrum en onder leiding van IVN Natuur-educatie zijn we via een aantal co-creatie/maaksessies aan de slag gegaan om deze doorlopende leerlijn vorm te geven. Stap voor stap en met alle stakeholders binnen het Nationaal Park voor gedegen draagvlak streven we naar een mooie en passende doorlopende leerlijn in 2025. De pilot van de eerste groepen 5 heeft al plaatsgevonden in de week rondom de Dag van het Nationaal Park. In deze pilot, met tien scholen uit de regio, zijn we naar scholen toe gegaan met schoolgidsen en boswachters.

Uit de evaluatie met de leerkrachten bleek dat dit programma, dat voor het eerst op het schoolplein plaatsvond, goed aansloot op de leerdoelen van de



scholen en ook goed ontvangen is door de leerlingen. Ze gingen zelf op onderzoek uit op hun eigen schoolplein om te kijken hoe het daar met de natuur en biodiversiteit gesteld was. Uiteindelijk werden er Duintuin zaadjes ingeplant en soms zelfs al eerste tegels gewipt. Tot slot ontving de directie van de school een aanbevelingsbrief met tips van de leerlingen om het schoolplein meer te vergroenen en zo Nationaal Park Proof te maken. In 2025 en 2026 wordt het programma verder uitgebreid.

Recreatieondernemers

Voor de recreatieondernemers is er in het voorjaar een Groene Strand-inspiratiebijeenkomst georganiseerd. Hier kwamen 25 deelnemers op af. Dit waren recreatieondernemers uit het Nationaal Park netwerk, maar ook uit het Groene Strand-netwerk uit Noord-Holland.

Er is een E-learning voor de frontoffice-medewerkers van de verblijfsrecreatie-ondernemers uit het Gastvrij in het landschap-netwerk ontwikkeld. Dit is een fantastische manier om juist de mensen die het meeste contact hebben met de gasten op een laagdrempelige manier kennis bij te brengen via een E-learning. Onderdeel hiervan zijn het verhaal van Nationaal Park Zuid-Kennemerland, onze iconen maar ook onze regels en activiteiten. Dit geeft ze een goede basis. Wanneer er verdere verdieping gewenst is, wijzen we ze op de volledige training voor gastheren en gastvrouwen. Deze training is getest door een select groepje medewerkers van Camping De Lakens en twee Roompot-vakantieparken. In 2025 zal deze E-learning worden gelanceerd en voor een

klein bedrag beschikbaar worden gesteld aan de recreatieondernemers, ook zal Duin en Kruidberg (luxe landgoedhotel) worden benaderd om deze training af te nemen.

Dag van het Nationaal Park

Dit jaar was 'Mens en Natuur' het thema van deze jaarlijks terugkomende dag. Hoe mooi was het dan ook om samen met onze vrijwilligers te kunnen proosten op het bestaan van Nationaal Park Zuid-Kennemerland en hun bijzondere bijdrage en inzet om dit samen met ons te behouden voor nu en toekomstige generaties.

Via onze social media-kanalen en op onze website werd aandacht besteed aan de betekenis van de Dag van het Nationaal Park: wat is een Nationaal Park en waarom is deze opgericht. Omdat ons Nationaal Park al druk bezocht wordt, hebben we ook andere parken in de schijnwerpers gezet.

Tierelier

We werken nauw samen met de natuurpodcast van Zuid-Kennemerland, Tierelier. Deze wordt volledig door vrijwilligers gerund. Voor actuele onderwerpen wordt de podcast graag ingezet en met een jaarlijks aantal van 22.000 luisteraars uit de regio is dit een groot succes. Nationaal Park Zuid-Kennemerland is een van de initiatiefnemers van deze podcast en heeft zowel in capaciteit als geld bijgedragen aan dit succesvolle medium.

6. Vrijwilligers

In totaal zijn er ongeveer 500 vrijwilligers actief in Nationaal Park Zuid-Kennemerland. Onze vrijwilligers zijn actief in uiteenlopende rollen. Zo zijn er gidsen die bezoekers rondleiden en vrijwilligers die achter de balie van het bezoekerscentrum werken. Daarnaast zetten velen zich in voor natuurbeheer, het controleren van veerasters en het monitoren van planten en dieren.

De balie- en excursievrijwilligers vervullen een belangrijke rol in het bereiken van de communicatie- en educatiedoelstellingen. Nationaal Park Zuid-Kennemerland verzorgt de bijscholing van de vrijwillige gidsen zodat de kwaliteit van de excursies is gewaarborgd. Het bezoekerscentrum zorgt voor scholing van de balievrijwilligers en borgt daarmee de kwaliteit van de informatieverstrekking zowel bij de ontvangst als telefonisch.

Voor alle vrijwilligers die actief zijn in het Nationaal Park worden regelmatig bijeenkomsten georganiseerd. De vrijwilligers komen van diverse organisaties in en om het Nationaal Park: Bezoekerscentrum De Kennemerduinen, Natuurmonumenten, PWN en Staatsbos-beheer.

Voor de vrijwillige gidsen en balievrijwilligers organiseerden we met enige regelmaat koffie- en bijpraatmomenten. Verder organiseerden we inspirerende bijeenkomsten, soms in het bezoekerscentrum, soms buiten in het groen, om hun kennis over het gebied te vergroten en om de onderlinge band te versterken.

Als dank voor hun inzet hebben we op de Dag van het Nationaal Park – jaarlijks op 24 mei – voor alle vrijwilligers de jaarlijkse vrijwilligersdag georganiseerd op Buitenplaats Leyduin, net naast het Nationaal Park. Er kwamen uiteindelijk 90 vrijwilligers van alle drie de terreinbeheerders (PWN, SBB en NM). Het was een mooie gezellige dag met een inhoudelijke lezing over cultuurhistorie van Leyduin en prachtige natuurexcursies rondom het landgoed. De vertellers, herstellers en tellers waren allemaal goed vertegenwoordigd. Lunch en borrel waren mooie netwerkmomenten. Het nieuwe rapport Landschapsbiografie en het nieuwe iconenboekje Buitenplaatsen werd hier uitgereikt. Het rapport alleen aan de sprekers, in 2025 wordt een publieksvriendelijke versie hiervan uitgebracht als een koffietafelboek.



ICONENBOEKJE BUITENPLAATSEN

7.

Bestuurlijke organisatie

Overlegorgaan

In Nationaal Park Zuid-Kennemerland werken beheerders, overheden, IVN Natuureducatie en particuliere eigenaren samen op het gebied van natuur, recreatie, communicatie & educatie en onderzoek. Het bestuurlijk platform ('Overlegorgaan') is ingesteld door de minister van LNV en komt minstens vier keer per jaar bijeen. In het overleg wordt gesproken over plannen, projecten en financiën en is er ruimte voor particulieren of organisaties om in te spreken over onderwerpen die betrekking hebben op het Nationaal Park. Het Overlegorgaan heeft in 2024 vier keer vergaderd.

Samenstelling Overlegorgaan 2024

- **Mw. A. Baerveldt**, voorzitter Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- **Dhr. R. Meijers** - secretaris Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- **Dhr. A. Pander** - Natuurmonumenten
- **Dhr. N. de Snoo / Dhr. M. Wilmink** - Staatsbosbeheer
- **Mw. S. van Wesemael** - PWN
- **Mw. M. de Haas** - PWN
- **Mw. K. Jongsma** - Provincie Noord-Holland
- **Mw. P. Schut** - IVN Natuureducatie
- **Dhr. S. Smeets** - Gemeente Velsen
- **Dhr. R. Berkhout** - Gemeente Haarlem
- **Dhr. L. Carree** - Gemeente Zandvoort
- **Dhr. H. Wijkhuizen / Mw. T. van der Windt** - Gemeente Bloemendaal

Adviescommissie

Inhoudelijk wordt het Overlegorgaan bijgestaan door de Adviescommissie. Hierin hebben, naast de organisaties die in het Overlegorgaan vertegenwoordigd zijn, ook de volgende partijen zitting: Bezoekerscentrum De Kennemerduinen, de natuurverenigingen Zuid-Kennemerland en Stichting Duinbehoud. De Adviescommissie bereidt vergaderingen van het Overlegorgaan voor.

Samenstelling Adviescommissie 2024

- **Mw. M. de Haas** - PWN, voorzitter
- **Dhr. R. Meijers** - secretaris Nationaal Park Zuid-Kennemerland
- **Mw. M. Kuipers** - PWN
- **Dhr. M. Haas** - Natuurmonumenten
- **Mw. C. Zwemmer-Dekker** - provincie Noord-Holland
- **Mw. E. Ruigrok** - Staatsbosbeheer
- **Mw. E. Hin** - Gemeente Haarlem
- **Mw. F. Kiemel** - Gemeente Bloemendaal
- **Dhr. M. Bloemberg / Mw. M. Soelen / Mw. J. van Doorn** - Gemeente Velsen
- **Dhr. M. Janssen** - Stichting Duinbehoud
- **Mw. G. Pellinkhof** - IVN Natuureducatie
- **Dhr. D. Vonk** - Samenwerkende Natuurorganisaties Zuid-Kennemerland



ZONSONDERGANG BIJ DE ZEEREEP © RUUD MAASKANT



PARNASSIA © RUUD MAASKANT

Strategisch Communicatie en Educatieoverleg

Hier hebben alle boswachters publiek, communicatie en beleving zitting in samen met de Coördinator Communicatie en Educatie, de communicatiemedewerker vanuit IVN Natuureducatie en twee medewerkers van Bezoekerscentrum De Kennemerduinen. Samen dragen zij zorg voor de vaststelling en uitvoering van het jaarplan Strategische Communicatie en Educatie. Zo kan er op een eenduidige manier vanuit verschillende partners vanuit Nationaal Park Zuid-Kennemerland worden gecommuniceerd. Zij brengen ook adviesvragen in bij de Adviescommissie.

Samenstelling Strategisch Communicatie en Educatie overleg 2024

- Mw. G. Pellinkhof - IVN Natuureducatie
- Mw. E. Blok - Natuurmonumenten
- Mw. J. van der Vegte - Natuurmonumenten
- Dhr. W. Oosterom - PWN
- Mw. M. Passchier - PWN
- Dhr. R. de Vries - Staatsbosbeheer
- Mw. F. Hoogeland - Bezoekerscentrum de Kennemerduinen, PWN
- Mw. L. de Jong - Bezoekerscentrum de Kennemerduinen, PWN
- Mw. S. Thomson - IVN Natuureducatie

Stichting Ondersteuning Overlegorgaan Nationaal Park Zuid-Kennemerland

De Stichting Ondersteuning Overlegorgaan is in 2006 opgericht om voor het Overlegorgaan, zelf geen rechtspersoon, financiële handelingen te kunnen verrichten. De Stichting kan subsidies, donaties en andere bijdragen aanvragen en ontvangen ten behoeve van projecten van Nationaal Park Zuid-Kennemerland. De Stichting werkt ondersteunend en op verzoek van het Overlegorgaan.

De Stichting is financieel eindverantwoordelijk. In het Stichtingsbestuur hebben de volgende personen zitting: de voorzitter van het Overlegorgaan, een vertegenwoordiger van de gemeenten en een vertegenwoordiger van de terreinbeheerders uit het Overlegorgaan.

Het Stichtingsbestuur stelt jaarlijks de jaarrekening, het bestedingenplan en de accountantscontrole vast.

Samenstelling bestuur Stichting Ondersteuning Overlegorgaan NPZK 2024

- Mw. A. Baerveldt, voorzitter
- Dhr. H. Wijkhuisen, vicevoorzitter (tot juni)
- Dhr. L. Carree (vanaf juni)
- Mw. S. van Wesemael, penningmeester
- Dhr. R. Meijers, secretaris

Colofon

oktober 2025

Coördinatie en tekstredactie:

Rob Meijers, secretaris Nationaal Park Zuid-Kennemerland
Saskia Thomson, IVN Natuureducatie

Teksten:

Margot de Haas, PWN
Gwen Pellinkhof, IVN Natuureducatie
Marieke Kuipers, PWN
Rob Meijers, Nationaal Park Zuid-Kennemerland
Marcel Haas, Natuurmonumenten
Jowien van der Vegte, Natuurmonumenten
Fenna Kiemel, gemeente Bloemendaal

Eindredactie:

Saskia Thomson, IVN Natuureducatie
Fabiënne Hoogeland, Bezoekerscentrum De Kennemerduinen

Opmaak:

Chantal Vansuyt, Inpetto-ontwerp